

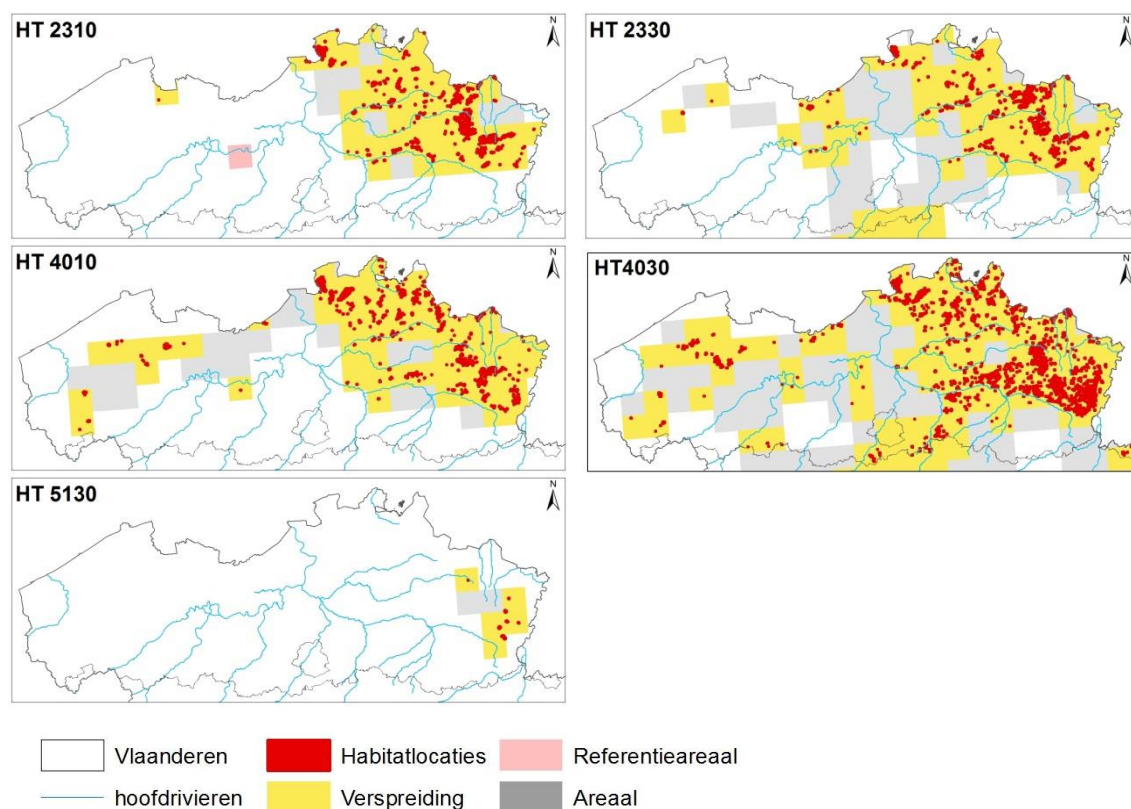
7 HEIDE- EN STRUWELHABITATTYPEN (23XX, 40XX EN 5130)

Steven De Saeger

Dit hoofdstuk behandelt de habitattypen:

code	habitatnaam	verkorte naam
2310	Psammofiele heide met <i>Calluna</i> en <i>Genista</i>	droge heide op landduinen
2330	Open grasland met <i>Corynephorus</i> - en <i>Agrostis</i> -soorten op landduinen	open grasland op landduinen
4010	Noord-Atlantische vochtige heide met <i>Erica tetralix</i>	vochtige heide
4030	Droge Europese heide	droge heide
5130	<i>Juniperus communis</i> -formaties in heide of kalkgrasland	jeneverbesstruwelen

7.1 AREAAL

Figuur 15 Verspreiding, areaal en referentieareaal voor regionaal gunstige toestand (FRR). De verspreiding wordt zowel met de vlakken van de habitatkaart, als in het EU-raster 10 x 10 km² gegeven. De verspreidings- en areaalhoeken zijn gebaseerd op Belgisch geïntegreerde data. Met uitzondering van 2310 valt het referentieareaal samen met het actuele areaal (en is dan niet zichtbaar op de kaart).

Data habitatlocaties: habitatkaart 2018 (De Saeger et al. 2018).

Methode: 'a) Complete survey or a statistically robust estimate' (voor meer duiding zie § 2.3)

Tabel 37 Trendrichting, relatie tot het referentieareaal voor regionaal gunstige toestand (FRR) en eindconclusie voor het areaal (trend: = stabiel, \searrow afname; FRR: \cong FRR ongeveer gelijk aan actueel areaal, $>$ FRR groter ($\leq 10\%$) dan actueel areaal).

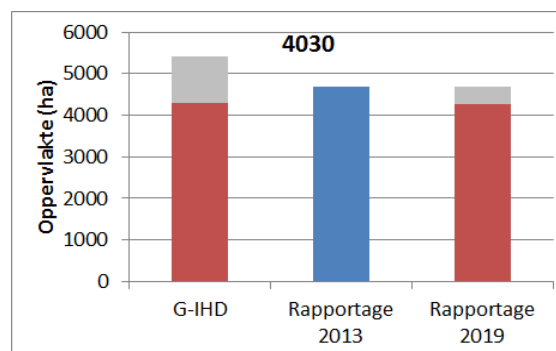
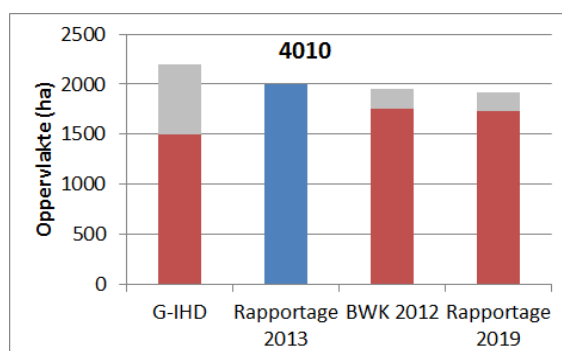
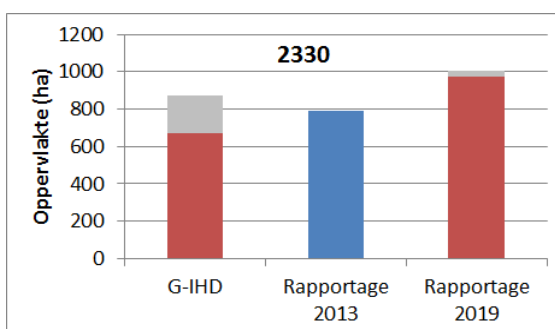
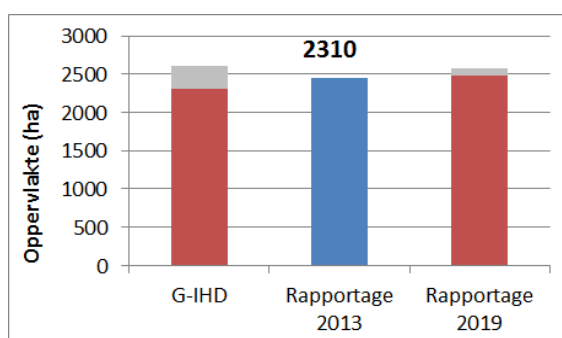
	Trend t.o.v. 2013	FRR	Eindconclusie 2019	Eindconclusie 2013
2310	\searrow	$>$	U1 matig ongunstig	FV gunstig
2330	=	\cong	FV gunstig	FV gunstig
4010	=	\cong	FV gunstig	FV gunstig
4030	=	\cong	FV gunstig	FV gunstig
5130	=	\cong	FV gunstig	FV gunstig

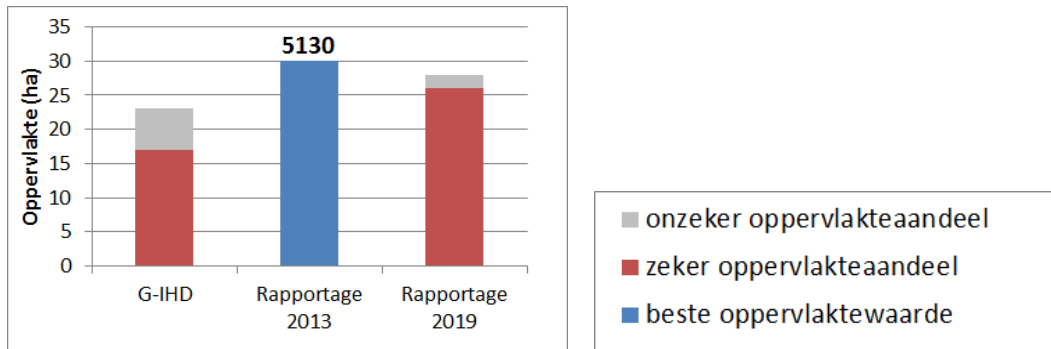
Periode trendbepaling: 2012 - 2018 (voor meer duiding zie § 2.2 en 2.3)

Methode trendbepaling: 'a) Complete survey or a statistically robust estimate' (voor meer duiding zie § 2.3)

2310: in 2013 was het actuele areaal gelijk aan de FRR. In het SBZ-H deelgebied BE2300006-42 (De Blakken en Warandeduinen) werd tijdens de herkartering in 2014 geen psammofiele heide meer aangetroffen, waardoor het actuele areaal nu 1 hok kleiner is dan de FRR. Dit verklaart de dalende trend van het areaal en de actueel matig ongunstige toestand.

7.2 OPPERVLAKTE IN GEHEEL VLAANDEREN EN IN HET SBZ-H-NETWERK

Figuur 16 Oppervlakte van de heide- en struweelhabitattypen in Vlaanderen.

Het zekere oppervlakteaandeel is met zekerheid op het terrein vastgesteld, het onzekere oppervlakteaandeel vloeit voort uit locaties met onzekerheid over de typering en/of de habitatoppervlakte op de locatie. De 'beste oppervlaktewaarde' is de som van de zekere oppervlakte + een aandeel van de onzekere oppervlakte, bepaald volgens vaste regels (zie § 2.4). Bij de rapportage 2013 kon enkel deze 'beste oppervlaktewaarde' gerapporteerd worden, deze wordt zo ook weergegeven in de grafiek.

Data: habitatkaart 2018 (De Saeger et al. 2018); oppervlakten van de rapportage 2013 (Louette et al. 2013) en deze van de G-IHD (Paelinckx et al. 2009b).

Periode rapportage 2019: 2000 - 2017; habitattype 5130: 2003 - 2017.

Methode rapportage 2019: 'a) Complete survey or a statistically robust estimate'.

2310 en 2330: de oppervlakte duidt in vergelijking met de rapportage 2013 op een toename. Ook een oppervlakteberekening binnen de in de betreffende periode geherkarteerde gebieden laten een kleine stijging van de oppervlakte zien (De Saeger et al. 2014; De Saeger et al. 2018). In veel van de in de betreffende periode uitgevoerde Life-projecten was het herstel en uitbreiding van beide habitattypen een doelstelling. Op basis hiervan wordt een effectieve stijging van de oppervlakte gerapporteerd.

4010: in 2013 is als 'beste oppervlaktewaarde' 20 km² gerapporteerd, een cijfer gebaseerd op de S-IHD rapporten. De oppervlakte berekening op basis van de BWK-Habitatkaart uit 2013 (De Saeger et al. 2012) gaf 17,54 km² als 'beste oppervlaktewaarde'. Als we beide 'beste oppervlaktewaarden' op basis van de BWK-Habitatkaart vergelijken, duiden deze actueel op een kleine toename (De Saeger et al. 2012, De Saeger et al. 2018). Ook een oppervlakteberekening binnen de in de betreffende periode geherkarteerde gebieden laten een lichte stijging van de oppervlakte 4010 zien (De Saeger et al. 2014; De Saeger et al. 2018). In veel van de in de betreffende periode uitgevoerde Life-projecten was het herstel van vochtige heide een doelstelling. Op basis hiervan wordt een effectieve (lichte) stijging van de oppervlakte gerapporteerd.

5130: het oppervlakteverschil tussen 2013 en 2019 hangt samen met een betere afbakening van het Jeneverbesstruweel in Heiderbos, en dus met een methodologisch verschil. De oppervlakte is bijgevolg stabiel.

Tabel 38 Beste oppervlaktewaarde (totaal voor Vlaanderen), aandeel in het SBZ-H-netwerk, trendrichting, relatie tot de referentieoppervlakte voor regionaal gunstige toestand (FRA) en eindconclusie voor habitatoppervlakte (trend: = stabiel, ↗ toename; FRA: >> FRA meer dan 10% groter dan actuele oppervlakte).

	Oppervlakte Vlaanderen (ha) ^(a)	Aandeel in SBZ-H (%)	Trend t.o.v. 2013	FRA	Eindconclusie 2019	Eindconclusie 2013
2310	2.497	87%	↗	>>	U2 zeer ongunstig	U2 zeer ongunstig
2330	976	72%	↗	>>	U2 zeer ongunstig	U2 zeer ongunstig
4010	1.765	97%	↗	>>	U2 zeer ongunstig	U2 zeer ongunstig
4030	4.392	86%	=	>>	U2 zeer ongunstig	U2 zeer ongunstig
5130	26	48%	=	>>	U2 zeer ongunstig	U2 zeer ongunstig

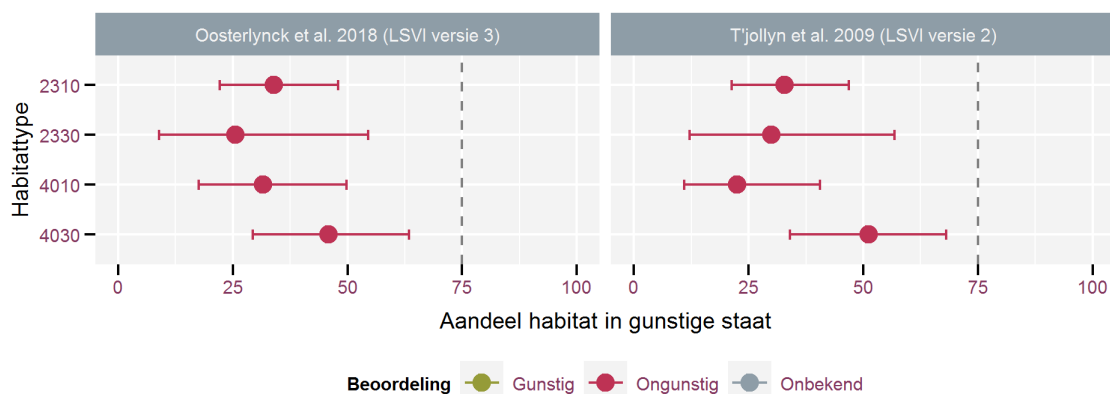
(a) Met uitzondering van droge heide (4030) komt het habitatype enkel in het Atlantische deel van Vlaanderen voor. Voor droge heide is het oppervlakteaandeel in Voeren (Continentaal) minder dan 1%.

Periode trendbepaling: 2012 - 2018 (voor duiding zie § 2.4)

Methode trendbepaling: 'c) Based mainly on expert opinion with very limited data' (voor duiding zie § 2.2 en 2.4)

7.3 SPECIFIEKE STRUCTUREN EN FUNCTIES IN GEHEEL VLAANDEREN EN IN HET SBZ-H-NETWERK

7.3.1 Beoordeling regionale toestand

Figuur 17 Oppervlakteaandeel (schatting o.b.v. steekproef, met 95%-betrouwbaarheidsinterval) in gunstige staat in Vlaanderen voor de heidehabitattypen, zowel volgens toepassing van Oosterlyncx et al. (2018) als van T'jollyn et al. (2009). De verticale onderbroken lijn geeft de grenswaarde voor gunstige toestand weer.

Noot: voor 4030 wordt ca. 22% van de oppervlakte niet gedekt door het kwaliteitsmeetnet (wegens gelegen in onvoldoende toegankelijk militair domein). Voor 2310, 2330 en 4010 is het oppervlakteaandeel in weinig toegankelijk militair domein beperkt. Bij 2330 zijn er nog data van het subtype 2330_dw (ca. 7% oppervlakteaandeel).

Tabel 39 Overzicht van de indicatorscores van de criteria 'Typische soorten' en 'Ruimtelijke samenhang', met vermelding van hun belang ((z)b = (zeer) belangrijk; zie voor meer duiding bijlage 2 en 3, evenals § 2.5.2 en § 2.5.3).

Criterium	indicator	Belang	2310	2330	4010	4030	5130
Typische soorten	flora & fauna	zb	slecht	slecht	slecht	slecht	slecht
Ruimtelijke samenhang (niveau VL)	B-criterium (opp. habitat)	zb	goed	goed	goed	goed	slecht
Ruimtelijke samenhang (niveau VL)	A-criterium (opp. functionele habitatcluster)	b	goed	goed	goed	goed	slecht

Tabel 40 Eindoordeel voor specifieke structuren en functies (inclusief ruimtelijke samenhang en typische soorten), zowel volgens toepassing van Oosterlynck et al. (2018) als van T'jollyn et al. (2009) (zie voor meer duiding §2.5.4). De trend voor specifieke structuren en functies is heden onbekend.

	Eindoordeel specifieke structuren en functies		Trend t.o.v. 2013
	volgens Oosterlynck et al. (2018)	volgens T'jollyn et al. (2009)	
2310	U2 zeer ongunstig	U2 zeer ongunstig	onbekend
2330	U2 zeer ongunstig	U2 zeer ongunstig	onbekend
4010	U2 zeer ongunstig	U2 zeer ongunstig	onbekend
4030	U2 zeer ongunstig	U2 zeer ongunstig	onbekend
5130	U2 zeer ongunstig	U2 zeer ongunstig	onbekend

Het globale oordeel is 'zeer ongunstig' voor alle heidehabitattypen, ongeacht de gebruikte LSVI-versie (zie tabel 40).

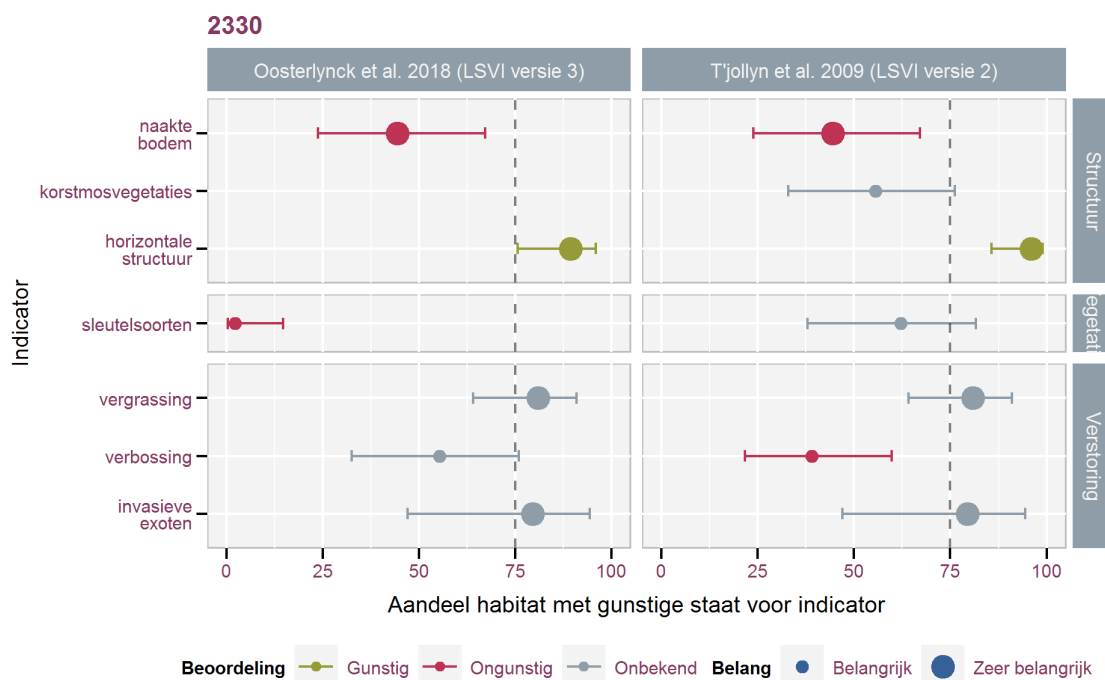
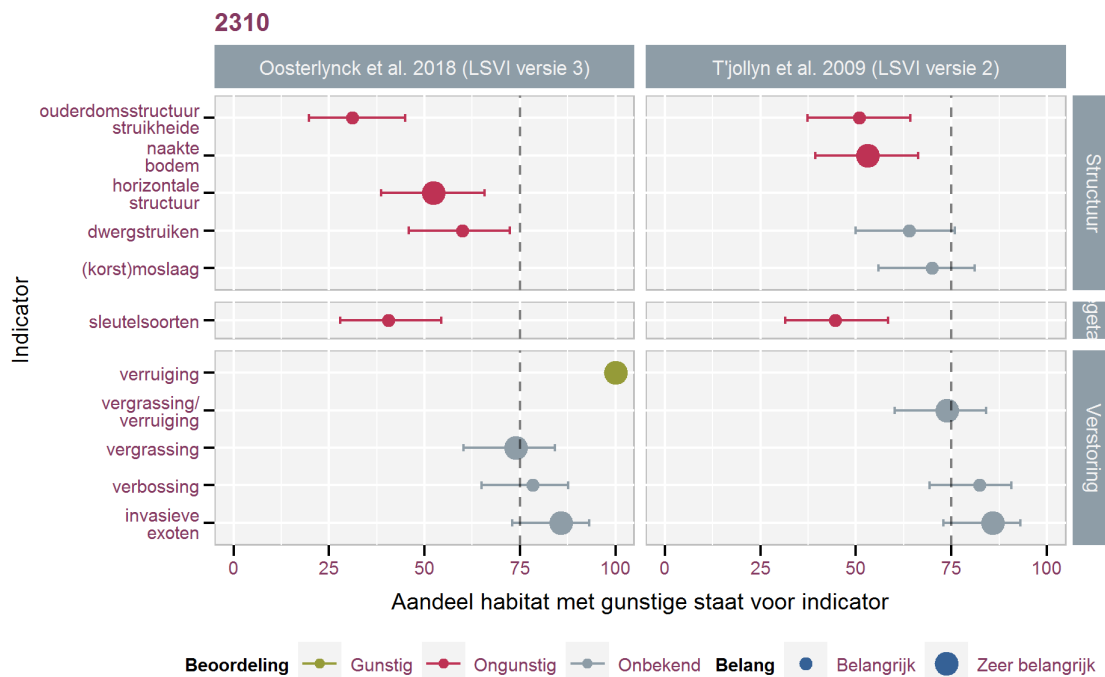
Zoals uit figuur 17 blijkt is de toestand van de habitattypen **2310**, **2330**, **4010** en **4030** op vlak van structuur, vegetatieontwikkeling en verstoringsindicatoren zeer ongunstig. Dit is voor 2310 het gevolg van de slechte toestand op vlak van 'ouderdomsstructuur struikheide', 'dwergstruiken', 'horizontale structuur' en 'sleutelsoorten'; voor 2330 scoren het aandeel 'naakte bodem' en 'sleutelsoorten' ongunstig; voor 4010 scoren 'vergrassing', 'aandeel dwergstruiken' en 'sleutelsoorten' ongunstig; voor 4030 is de score voor 'ouderdomsstructuur struikheide', 'dwergstruiken', 'sleutelsoorten' en 'verbossing' zeker ongunstig, maar ook voor 'vergrassing' is er een sterke indicatie naar ongunstig (figuur 18).

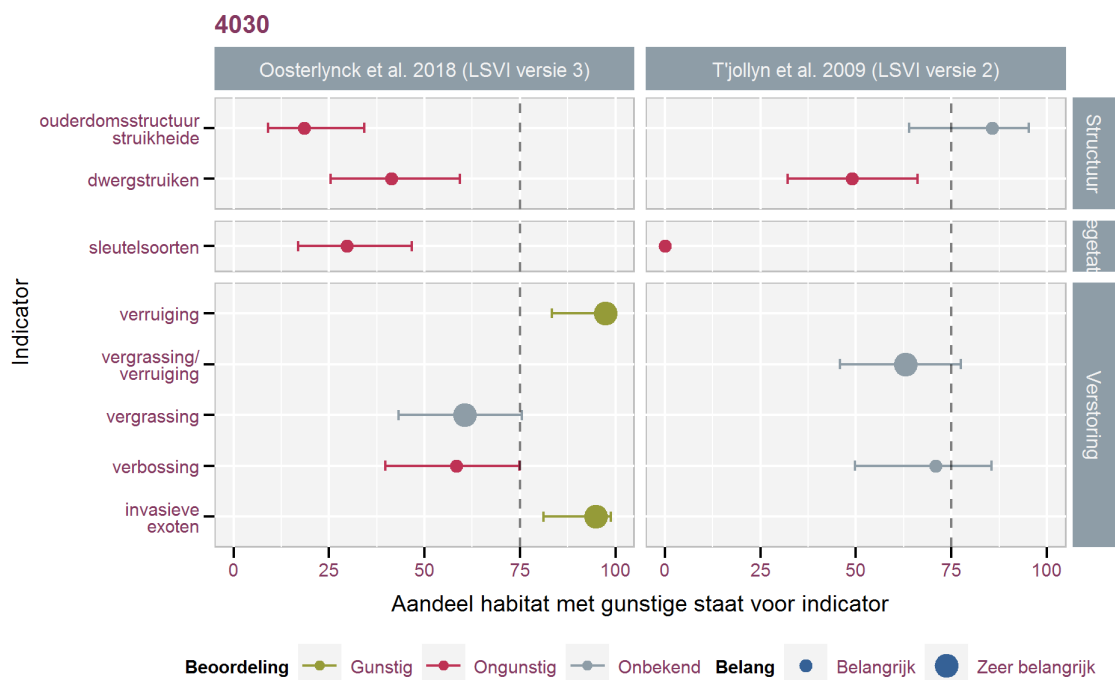
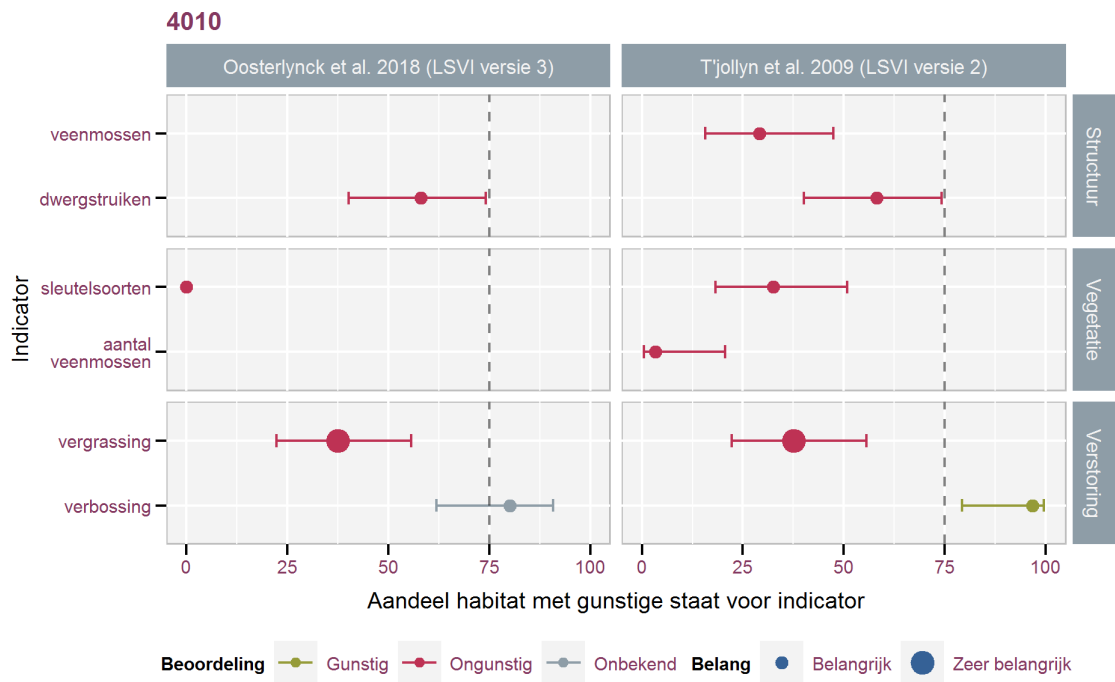
De lokale toestand van habitattypen **5130** wordt integraal opgevolgd (te beperkt aantal locaties voor steekproeftrekking). In de periode 2012-2018 is van slechts 15% van de oppervlakte een vlakdekkende LSVI-beoordeling gebeurd. Enkel het criterium 'verjonging' (belang: zb) scoorde hierbij 'ongunstig', de overige indicatoren scoorden 'gunstig'.

De regionaal bepaalde indicator 'ruimtelijk samenhang' scoort slecht voor 5130, maar goed voor de overige heidehabitattypen. De regionaal bepaalde indicator 'habitattypische soorten' scoort slecht voor alle heidehabitattypen (tabel 39).

////////////////////////////////////

7.3.2 Beoordeling per LSVI-indicator

Figuur 18 Oppervlakteaandeel (schatting o.b.v. steekproef, met 95%-betrouwbaarheidsinterval) in gunstige staat per indicator, voor de heidehabitattypen, zowel volgens toepassing van Oosterlyncx et al. (2018) als van T'jollyn et al. (2009) (zie voor meer duiding §2.5.5). De verticale onderbroken lijn geeft de grenswaarde voor gunstige toestand weer.

7.3.3 Vergelijking resultaten Oosterlynck et al. 2018 versus T'jollyn et al. 2009

Beide LSVI-versies kunnen vergeleken worden voor de habitattypen 2310, 2330, 4010 en 4030 omdat voor deze habitattypen voldoende data beschikbaar zijn om mee te rekenen (data biotische kwaliteitsmeetnetten). De eindconclusie wordt niet beïnvloed door de LSVI-versie (figuur 17).

Ook per indicator geven beide LSVI-versies een sterk gelijkende scores voor het oppervlakteaandeel in gunstige staat. Bij 2310 en 4030 is 'verruiging & vergrassing' in LSVI-versie 3 opgedeeld in 2 afzonderlijke indicatoren, waarbij 'verruiging' duidelijk geen probleem is en 'vergrassing' flirt met de grenswaarde. Bij 4010 en 4030 scoort 'verbossing' minder goed in LSVI-versie 3 door het aanpassen van de grenswaarde voor gunstige toestand van 30% naar 10%, dit conform de andere open habitattypen.

7.4 DRUKKEN EN BEDREIGINGEN

Tabel 41 Overzicht van drukken (*pressures*; P) en bedreigingen (*threats*; T) van matig (M) of hoog (H) belang, volgens de EC-standaardlijst (zie § 2.6 en bijlage 5). Drukken en bedreigingen van laag belang zijn voor deze habitatgroep niet opgenomen.

Code	Beschrijving	2310		2330		4010		4030		5130	
		P	T	P	T	P	T	P	T	P	T
A	Agriculture										
A03	Conversion from mixed farming and agroforestry systems to specialised (e.g. single crop) production									H	H
A07	Abandonment of management/use of other agricultural and agroforestry systems (all except grassland)	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M
A27	Agricultural activities generating air pollution	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H
F	Development, construction and use of residential, commercial, industrial and recreational infrastructure and areas.										
F03	Conversion from other land uses to commercial / industrial areas (excluding drainage and modification of coastline, estuary and coastal conditions)	M	M	M	M						
H	Military action, public safety measures, and other human intrusions										
H08	Other human intrusions and disturbance not mentioned above	M	M			M	M	M	M		
I	Alien and problematic species										
I02	Other invasive alien species (other than species of Union concern)			M	M						
J	Mixed source pollution										
J03	Mixed source air pollution, air-borne pollutants	M	M			H	H	H	H		
K	Human-induced changes in water regimes										
K01	Abstraction from groundwater, surface water or mixed water					M	M				
K02	Drainage					H	M				
L	Natural processes (excluding catastrophes and processes induced by human activity or climate change)										
L02	Natural succession resulting in species composition change (other than by direct changes of agricultural or forestry practices)	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M
L03	Accumulation of organic material									M	M
N	Climate change										
N01	Temperature changes (e.g. rise of temperature & extremes) due to climate change										M
N02	Droughts and decreases in precipitation due to climate change					M	M			M	M
N03	Increases or changes in precipitation due to climate change					M	M			M	M
X	Unknown pressures, no pressures and pressures from outside the Member State										
Xo	Threats and pressures from outside the Member State	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H

Bronnen: Cools et al. 2015, INBO 2018a, INBO 2018b, RIVM 2013, Van der Aa et al. 2015, Verheyen 2009, VITO 2018, Vlaamse Milieumaatschappij 2017 en VMM 2018.

Conform de rapportagerichtlijnen van de Europese Commissie, omvatten de vermelde drukken niet alleen de impact uit de afgelopen rapportageperiode, maar ook de effecten die het herstel van de habitat op langere termijn of blijvend verhinderen.

A07, L02: de heide is in Vlaanderen een cultuurlandschap en kan niet blijven bestaan zonder een gepast beheer. Niet alleen de natuurlijke de successie (verbossing) is een druk, ook onvoldoende beheer om de successie te vertraging/stilleggen/terugdringen. Dit spontane proces wordt daarenboven versterkt door milieu-invloeden zoals stikstofdepositie (zie A27, J03, Xo en I02).

A27, J03 en Xo: vermestende en verzurende deposities (NHx, NOy en SO2) zijn en blijven een belangrijke druk en bedreiging voor alle heidebiotopen in Vlaanderen.

De verzurende deposities zijn de voorbije jaren sterk gedaald (vnl. SO2), met actueel nog slechts een overschrijding van de KDW op ongeveer 10% van de oppervlakte. De effecten van de verzurende deposities uit het verleden werken echter nog zeer lang na (code J03, diverse bronnen met landbouw, verkeer en industrie als belangrijkste, maar onvoldoende data om uit te splitsen naar sectorale bronnen).

De N-depositie komt voor ongeveer de helft van buiten het Vlaams Gewest (code Xo), 20 à 25 % komt van binnenlandse landbouwactiviteiten (code A27) en van 15 à 20 % is de bron niet gekend (deel van code J03) (VITO 2018). Omdat de verhoogde N-deposities in heel Vlaanderen een impact hebben, de KDW overall (ruim) overschreden wordt, de daling van de N-depositie stagneert sinds 2013, deze onvoldoende te remediëren is via herstelbeheer (De Keersmaeker 2018) en de effecten nog lang nawerken met eveneens een grote impact op de SS&F (incl. typische soorten) krijgen deze allen een score 'hoog'.

F03: in de Limburgse kempen ligt ruim 200 ha landduinbiotopen (2310 en 2330) op de terreinen bestemd voor industrie of voor ontginning (hoofdcodes 1000 en 1200 op het gewestplan). Voor de andere heidehabitattypen zijn de oppervlakten op een 'harde' gewestplanbestemming veel kleiner.

H08: betreft grote accidentele branden.

I02: zonder antropogene verstoring groeien stuifzanden versneld dicht met de invasieve exoot Grijs kronkelsteeltje (*Campylopus introflexus*). Deze soort profiteert van de verhoogde stikstofdepositie en zorgt voor fixatie, met daaropvolgend een versnelde successie naar (vergraste) heide op landduin (2310) of een niet habitatwaardig jong bos. Deze druk/bedreiging is gelinkt aan de LSVI-indicator 'invasieve exoten'. In gebieden met een lage N-depositie is spontane afname van Grijs kronkelsteeltje te verwachten (Sparrius & Kooijman 2012, Sparrius et al. 2013).

K02: deze code omvat alle effecten van verdroging en/of vernatting als gevolg van lokale ingrepen in de hydrologie (bv. drainage, maar ook stagnatie van regenwater als gevolg van opstuwing).

Klimaatverandering: op basis van Van der Aa et al. (2015) werden de volgende potentiële effecten van klimaatverandering op graslandhabitats geïdentificeerd:

- **N01:** temperatuurveranderingen en vooral hogere (winter)temperaturen hebben een negatieve impact op de zaad vitaliteit van Jeneverbes (5130; Verheyen et al. 2009).
- **N02:** droogtestress (verhitting, diep wegzakkend grondwater,...) heeft een negatieve impact op de overleving van de kiemplanten van jeneverbes (5130). De typische soorten van 4010 zijn gevoelig aan droogtestress gedurende de zomer. Bovendien kan de aanvoer van bufferende stoffen via het grondwater verminderen, waardoor verzuring optreedt. Sommige typische soorten zijn hier gevoelig aan. Verzuring kan

////////////////////////////////////

tevens optreden door oxidatie van zwavel-, ammonium-, ijzer- en mangaanverbindingen als gevolg van dalende grondwaterstanden en de daarmee gepaard gaande betere doorluchting van de bodem (Raman et al., in voorbereiding). Als gevolg van warmere en drogere zomers is er een verhoogd risico op accidentele branden (meegenomen onder H08).

- **N03**: een toename van de neerslag gedurende de wintermaanden kan zorgen voor frequentere en langdurige overstromingen, waardoor de abiotische condities voor vochtige heide (4010) niet meer geschikt zijn en de vegetatie opschuift naar een venvegetatie.

5130: het belangrijkste knelpunt is het al jaren nagenoeg ontbreken van natuurlijke verjonging. De voornaamste oorzaken hiervoor zijn waarschijnlijk dat veel terreinen momenteel niet open genoeg zijn. Door het ontbreken van periodieke (over)begrazing, ontbreken geschikte kiemingsmilieus (A07, L03). De populaties liggen bovendien sterk geïsoleerd van elkaar. Kans voor uitwisseling van genetische materiaal tussen de populaties is klein. De genetische variatie binnen de populaties is actueel nog hoog. Maar er zijn wel indicaties dat er recent minder (of geen) genuitwisseling is tussen populaties. Hierdoor treedt populatiedifferentiatie op door inteelt en genetische drift, een gevolg van de habitatfragmentatie (A03; Gruwez et al. 2010). Er lopen initiatieven om via stekken, opkweek uit bessen, ... de soort en de struwelen in stand te houden. Als pioniersoort is Jeneverbes gevoelig voor verbossing (natuurlijke successie, L02, L03).

7.5 INSTANDHOUDINGSMAATREGELEN

De data voor deze § werden aangeleverd door het ANB

De in onderstaande tabel 42 opgesomde maatregelen zijn genomen met vooral als doel om binnen SBZ-H de oppervlakte van het betreffende habitattype te vergroten. De resultaten worden verwacht een effect te hebben op de volgende 2 rapportageperioden.

Tabel 42 Overzicht van de genomen instandhoudingsmaatregelen per habitattype, volgens de EC-standaardlijst (zie § 2.7 en bijlage 7). De tekst tussen haakjes is een verduidelijking naar de Vlaamse situatie.

Instandhoudingsmaatregelen (2013-2018)		2310	2330	4010	4030	5130
CA07	Recreate Annex I agricultural habitats (omzetting bos naar heide, ontbossen, plaggen, maaien en begrazen, afvoer van strooisellaag)	x	x	x	x	
CA15	Manage drainage and irrigation operations and infrastructures in agriculture (plaatsing van sluis voor waterregulatie + herstel dijken)			x		
CA12	Reduce/eliminate air pollution from agricultural activities (PAS)	x	x	x	x	x
CB05	Adapt/change forest management and exploitation practices (verbossing gefaseerd verwijderen; instandhouden struweelfase)					x
CB08	Restoration of Annex I forest habitats					x
CF02	Habitat restoration of areas impacted by residential, commercial, industrial and recreational infrastructure, operations and activities (2310: herstel open landduinen: openkappen en plaggen; 4010:herstel vijvers weekendverblijven + heischrale zone errond)	x		x		
CF11	Manage water abstraction for public supply and for industrial and commercial use (via vergunningenbeleid)			x		
CH02	Adapt/maintain military activities (aanpassen of behoud militaire activiteiten)	x	x	x	x	

////////////////////////////////////

CL01	Management of habitats (others than agriculture and forest) to slow, stop or reverse natural processes (tegenaan natuurlijke successie, verwijderen hout- opslag, bomen, struiken; frezen, plaggen, periodiek maaien, ...)	x	x	x	x	x
CI03	Management, control or eradication of other invasive alien species (bestrijden van o.a. grijs kronkelsteeltje en Amerikaanse vogelkers)	x	x	x		

Bronnen: lopend beleid (PAS, goedgekeurde beheerplannen, ...) en de vele Life-natuurherstelprojecten waarbij uitbreiding, herstel en/of kwaliteitsverbetering van een of meerdere heidehabitats als doel is gesteld: Life Vlaams veldgebied, Life Triple E Pond area M-L, LIFE Kleine Nete, Life Itter en Oeter, Life Vochtig Haspengouw, LIFE Grote NeteWoud, Life Together, Life HELVEX, Life Visbeek, Life Hageland, Life Abeek en Life Most-Keiheuvel

7.6 TOEKOMSTPERSPECTIEVEN

Tabel 43 Samenvattende tabel van de toekomstperspectieven.

	Areaal	Oppervlakte	Structuren en functies	Conclusie 2019	Conclusie 2013
2310	goed	slecht	slecht	U2 zeer ongunstig	U1 matig ongunstig
2330	goed	slecht	slecht	U2 zeer ongunstig	U1 matig ongunstig
4010	goed	matig	slecht	U2 zeer ongunstig	U2 zeer ongunstig
4030	goed	matig	slecht	U2 zeer ongunstig	U2 zeer ongunstig
5130	goed	matig	slecht	U2 zeer ongunstig	U1 matig ongunstig

Voor het bepalen van de toekomstperspectieven worden de drukken/bedreigingen en de genomen instandhoudingsmaatregelen per criterium afgewogen. Voor areaal zijn deze goed voor alle heidehabitattypen.

De toekomstperspectieven voor oppervlakte zijn matig voor 4010, 4030 en 5130 omdat er netto aan oppervlakte-uitbreiding wordt gewerkt (zie §7.5). Gezien de vrij grote oppervlakte 2310 en 2330 op een harde gewestplanbestemming (zie §7.4) die dreigt te verdwijnen, wordt voor deze habitattypen een status quo met geplande oppervlakte-uitbreidingen verwacht.

Verschillende indicatoren van de specifieke structuren en functies scoren 'slecht' (zie figuur 18 en tabel 39), de hoge N-depositie is onvoldoende te remediëren via herstelbeheer (De Keersmaeker et al. 2018), sinds 2013 is de N-depositie niet meer gedaald, en op basis van de genomen en nog te nemen instandhoudingsmaatregelen wordt onvoldoende verbetering verwacht, vandaar de score 'slecht' voor alle heidehabitattypen.

Een andere methodiek in 2013 ligt mee aan de basis van een verschil in de eindconclusie voor de toekomstperspectieven (§ 2.8; Louette et al. 2013).

7.7 CONCLUSIES

Tabel 44 Samenvattende tabel van de conclusie per criterium en einduitspraak over de algemene toestand en trend van de instandhouding per habitatype (EC-regels: zie § 2.9, tabel 11 en voor tootaaltrend tabel 12).

	Areaal	Opper- vlakte	Specifieke structuren en functies	Toekomst- perspectieven	Eind- conclusie 2019	Totaal- trend 2019	Eindconclusie 2013
2310	U1 ongunstig	U2 zeer ongunstig	U2 zeer ongunstig	U2 zeer ongunstig	U2 zeer ongunstig	onbekend	U2 zeer ongunstig stabiel
2330	FV gunstig	U2 zeer ongunstig	U2 zeer ongunstig	U2 zeer ongunstig	U2 zeer ongunstig	stabiel	U2 zeer ongunstig verbeterend
4010	FV gunstig	U2 zeer ongunstig	U2 zeer ongunstig	U2 zeer ongunstig	U2 zeer ongunstig	stabiel	U2 zeer ongunstig stabiel
4030	FV gunstig	U2 zeer ongunstig	U2 zeer ongunstig	U2 zeer ongunstig	U2 zeer ongunstig	onbekend	U2 zeer ongunstig stabiel
5130	FV gunstig	U2 zeer ongunstig	U2 zeer ongunstig	U2 zeer ongunstig	U2 zeer ongunstig	onbekend	U2 zeer ongunstig stabiel

////////////////////////////////////